

Det hellige i det alminnelige

Preken i Hærland kirke –
Aposteldagen 2014

Tusen takk Vidar, for at du la inn melodien som vi kjenner som Prøysens "Så seiler vi på Mjøsa" som et lite interludium i denne sommermessen med Prøysen. Det er den svenske komponisten Ulf Peder Olrog som har laget melodien, og han og Alf Prøysen hadde i mange år et godt og kreativt samarbeid. Jeg synes at denne melodien passer ekstra godt etter evangelieteksten fra Genesaretsjøen hvor Jesus bruker båten som prekestol. Nå var det ikke en sprøkkin holk som Jesus brukte, nei det var yrkesfiskeren Peters båt, hørte vi. Jesus var praktisk, han trengte litt avstand til folkemengden som presset seg på – og der ute på sjøen, et lite stykke fra land, hørtes han sikkert mye bedre også. Jesus ser hva vennene har og bruker det. Det som er helt alminnelig får bidra til å fremme det hellige, tenker jeg. Og akkurat det har også

Alf Prøysen i mange av sine tekster vist oss på en glitrende måte!

Vi syng om sammar'n, vi syng om sola, vi syng om kløver og timotei, og æile vekster som gror på jorda, i eng og åker og dal og hei. Når spræke gutter i hæljestasen går og møter jinter med blommer i sitt hår. Men je vil syng e i hârrdagsvise om potetåker'n og deg og meg.

Hârrdagsvise med hæljestas. Det hellige i det alminnelige.

Onsdag til uka, den 23. juli er det 100 år siden Alf Prøysen ble født i husmannsstua ved Præstvægen i Ringsaker – midt i slåttonna. Eller kanskje blåklokkevikua. Det er mye sommerlett og lyst over Prøysens diktning – varmt og vakkert, men ikke lettvint eller overfladisk. Ofte med en dyp – og til tider også sår – klangbunn. Alltid sett nedenfra. Den minste er den største i Prøysens diktning – og vi hører et ekko fra Bibelen – slik er det også i Guds bakvendtland.

I denne lille boken som Nils-Petter Enstad har skrevet, får vi være med på en vandring i Prøysens religiøse landskap. Forfatteren siterer Elin Prøysen, Alfs datter, som sier: *"Fra barndommen hadde pappa med seg et minne om en*

livsglad religion. Det var Frelsesarmeen ved "vægaskjellet" om våren. De kom med sang og musikk og glad forkynnelse, en kristendom stikk i strid med den som prekte død og fortapelse. Og den enkle barnetroen tok han med seg gjennom livet."

Det hellige i det alminnelige. Barnetroen. Det enkle er det beste. Ikke så dumt heller for oss som er her å ta med seg det. Troen fikk vi som en gave i dåpen. Så ukomplisert – gitt av nåde – til å ta i mot.

Røde geranier, det første diktet Prøysen fikk på trykk i 1938, er enda ett eksempel på hvordan det hverdagslige speiler det guddommelige:

*Røde geranier, varme og brennende
skapt i en vårdag på regnbuens bro. og som et luende bud
kom de sendende,
stenket i solglød og badet i blod.*

*Røde geranier, blyge som ternene,
hviskende sveinen sitt myke «farvel».
Ømme som morsfavnen, kjærlig og vernende, vuggende
barnet den seneste kveld.*

*Røde geranier! Gi meg din glødende
livsgnist på ungdommens rastløse vei.
Lær meg å minnes et kors og en blødende skikkelse
opphengt til frelse for meg.*

Slik lyder de tre første strofene. Det sies at Prøysen måtte tåle mye pepper for dette diktet, og at Janteloven slo til med full kraft og styrke i nabolaget rundt ham. Han skulle så visst ikke tro at han var noe. Det var ikke med på å bygge opp selvtilliten hans, selv om han ble honorert med 20 kroner – en halv månedslønn den gang.

Uansett innledet publiseringen av dette diktet, på mange måter Prøysens yrkeskarriere som forfatter, og hans mange alminnelige ord er under tiden blitt til rik velsignelse for mange – både barn og voksne, unge og eldre.

Fortellingen om Jesus i båten på Genesaretsjøen munner også ut i en ny levevei og en ny yrkeskarriere - for fiskeren Peter og de andre. Peter hadde ikke hatt noen god dag på jobben, hørte vi – han og kollegene hadde ikke

fått noe, men på Jesu oppfordring – fikk de nye muligheter og et nytt oppdrag – å fange mennesker. Det kallet og det oppdraget tok de på alvor– de rodde båtene i land – forlot alt og fulgte ham, hørte vi.

Så enkelt og likefrem forteller Lukas om denne epokegjørende hendelsen som er evangeliets kjerne i dag på Aposteldagen. Jesus kalte medarbeider og gav dem nye muligheter etter at fiskerne hadde lagt for dagen en komplett faglig fiasko ved ikke å få fisk. Det er bokstavelig talt å få en dag i mårra, slik vi skal synges sammen til slutt i denne gudstjenesten. Den sangen – sammen med Julekveldsvisa – var de to sangene Alf Prøysen først og fremst håpet skulle leve etter ham, sies det. Budskapet i "Du skal få en dag i mårå" kom til å bety stadig mer for ham. Han så en religiøs betydning i den visa, og etter hans eget ønske ble den spilt i begravelsen hans" forteller datteren Elin. Det er nåde frett frem og folkelig uttrykt – formidlet av furusus. Det hellige i det alminnelige.

Så er det vårt kall og vårt oppdrag også denne sommersøndagen å formidle den samme mangfoldige nåde her hvor vi er. Som Prøysen minner oss om, ser Jesus etter det alminnelige og hverdagspregede i våre liv og ber om å få bruke det i sitt store prosjekt – akkurat her hvor vi er og lever. Helt til den dagen Jesus kommer tilbake vil nye dager skjenkes av nåde – blanke ark og mangfoldige fargestifter – nye muligheter – i kjærlighet – til glede og velsignelse. Slik kan vi også si med dikteren i De røde geraniers siste strofe:

*Barnslig jeg folder de barkede hender,
synes med ett hele verden er min.
Røde geranier, varme og brennende,
blomstrer og blør bak den hvite gardin.*

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd. Som det var i begynnelsen, så nå og alltid og i all evighet.
AMEN.
